

Lovforslag nr. L 144. Fremsat den 4. december 1992 af sundhedsministeren (Ester Larsen)

Forslag

til

Lov om Serum Instituttet A/S

§ 1. Sundhedsministeren stifter et aktieselskab, hvis aktiekapital tegnes af staten.

Stk. 2. Selskabets navn skal være Serum Instituttet A/S.

Stk. 3. Aktiekapitalens størrelse fastsættes ved stiftelsen til 150 mill.kr., der tilvejebringes ved, at sundhedsministeren bemyndiges til ved stiftelsen at indskyde statsvirksomheden Statens Seruminstitut.

§ 2. Selskabet overtager driften af statsvirksomheden Statens Seruminstitut.

Stk. 2. Selskabet overtager samtlige aktiver og passiver i statsvirksomheden Statens Seruminstitut og indtræder ved overtagelsen i samtlige statsvirksomheden Statens Serumintituts rettigheder og forpligtelser, jf. dog § § 8-10.

Stk. 3. Tinglysning af selskabets rettigheder efter stk. 2, kan ske på grundlag af denne lov.

Stk. 4. Selskabet indbetaler kontant 15 mill. kr. til statskassen.

§ 3. Sundhedsministeren bemyndiges til på statens vegne at afhænde aktier i selskabet. Der kan tegnes medarbejderaktier.

§ 4. Selskabets formål er at forebygge og bekæmpe smitsomme sygdomme og medfødte lidelser gennem produktion og salg af produkter og serviceydelser til forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme og medfødte lidelser.

Stk. 2. Selskabet kan for statslige og kommunale myndigheder og institutioner, private organisationer og virksomheder samt mellemfolkelige og internationale organisationer bl.a. udføre:

- 1) Forskning og udvikling.
- 2) Videreuddannelse af læger og andet sundhedspersonale samt forskeruddannelse.
- 3) Overvågning af smitsomme sygdomme.
- 4) Kontrol-, rådgivnings- og referenceopgaver.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsen kan udtage stillinger i forbindelse med den lægelige videreuddannelse på Serum Instituttet A/S.

Stk. 4. Serum Instituttet A/S kan ved besættelse af stillinger som overlæge ved instituttet indhente en vejledende, lægefaglig vurdering fra Sundhedsstyrelsen af den person, der ønskes ansat i stillingen, efter regler svarende til lægelovens § 14, stk. 2 og 3.

§ 5. Selskabets vedtægter og ændringer i disse skal godkendes af sundhedsministeren.

§ 6. For selskabet gælder lovgivningen om aktieselskaber med de ændringer, der følger af denne lov.

§ 7. De statstjenestemænd, der ved selskabets overtagelse af driften gør tjeneste ved Statens Seruminstitut, bevarer deres ansættelsesforhold til staten. Tjenestemændene kan vælge at lade sig udlåne til Serum Instituttet A/S.

Stk. 2. Selskabet tilbyder de i stk. 1 nævnte tjenestemænd overgang til ansættelse i selskabet.

Stk. 3. For statstjenestemænd, som overgår til ansættelse ved Serum Instituttet A/S, afholder staten udgifter til pension efter tjenestemandspensionsloven i forhold til det løntrin/den lønramme de pågældende havde ved overgangen, dersom de pågældende ønsker at videreføre denne pensionsrettighed. Selskabet ind-

betaler løbende pensionsbidrag til staten for det tidsrum, hvor den ansatte optjener pensionsalder i selskabet. Pensionsbidragets størrelse fastsættes af finansministeren.

Stk. 4. Til de tjenestemænd, som vælger at lade sig udlåne til selskabet, udbetaler staten løn m.v., herunder ventepenge/rådighedsløn, og afholder udgifter til pension i overensstemmelse med reglerne i tjenestemandspensionsloven.

Stk. 5. Selskabet refunderer fra overtagelsen af driften staten de lønninger m.v., herunder ventepenge/rådighedsløn, der udbetales i henhold til stk. 4, og indbetaler løbende pensionsbidrag til staten for den pensionsalder, tjenestemændene optjener fra overtagelsen. Pensionsbidragets størrelse fastsættes af finansministeren.

Stk. 6. Selskabet refunderer endvidere staten $\frac{1}{3}$ af udgiften til ventepenge/rådighedsløn til tjenestemænd, omfattet af stk. 1, som ikke ønsker at lade sig udlåne eller overgå til ansættelse i selskabet ved dets stiftelse, og som der ikke kan anvises en anden passende stilling til i staten.

Stk. 7. De tjenestemænd, der omfattes af stk. 1, 2. punktum, har på lige fod med selskabets øvrige medarbejdere ret til at vælge medarbejderrepræsentanter til selskabets bestyrelse og er på tilsvarende måde valgbar til besty-

relsen, jf. aktieselskabslovgivningens bestemmelser herom.

§ 8. I lov nr. 397 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse som ændret ved lov nr. 391 af 7. juni 1989 og § 4, stk. 6, i lov nr. 369 af 6. juni 1991, ophæves § 24.

§ 9. I lov om svangerskabshygijne og fødselshjælp, jf. lovbekendtgørelse nr. 477 af 7. november 1985, som ændret senest ved lov nr. 856 af 20. december 1989, affattes § 9 således:

»§ 9. Sundhedsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af de blodprøveundersøgelser, som er nødvendige i anledning af de i § 1 omhandlede forebyggende helbredsundersøgelser.«.

§ 10. I lov om lægemidler, jf. lovbekendtgørelse nr. 452 af 10. juni 1992, affattes § 25, stk. 4, således:

»Stk. 4. Sundhedsstyrelsen kan fastsætte regler om forhandling og udlevering i særlige tilfælde og i begrænset mængde af sera, vacciner, specifikke immunoglobuliner og andre immunologiske præparater, der ikke er optaget i Sundhedsstyrelsens specialitetsregister.«.

§ 11. Tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes af sundhedsministeren.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget skal skabe grundlaget for en omdannelse af Statens Seruminstitut til et aktieselskab. Statens betaling består dels af aktier og dels af en kontant sum. Efter selskabsdannelsen er det på et senere tidspunkt hensigten at søge en del af aktierne afhændet. Lovforslaget fremsættes som led i gennemførelsen af aftalen af 26. november 1992 mellem Det Konservative Folkeparti, Venstre, Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne, Kristeligt Folkeparti og Socialdemokratiet om finanslov 1993 og beskæftigelsesfremmende initiativer m.v.

Statens Seruminstitut er center for forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme og medfødte lidelser. Institutets virksomhed omfatter en forretningsmæssig del, der finansieres af indtægter for leverancer til offentlige og private institutioner og virksomheder i ind- og udland, og en statsfinansieret del, der finansieres over et statstilskud på finansloven.

Institutets forretningsmæssige del omfatter analyser og specialdiagnostik, primært til sygehuskommunerne og praktiserende læger. Den forretningsmæssige del består ligeledes af forsyningssikring af vacciner, diagnostika og andre biologiske produkter, herunder blodprodukter, gennem produktion eller fremskaffelse.

Institutets statsfinansierede del består i overvågning og rådgivning vedrørende smitsomme sygdommes behandling og forebyggelse. Denne funktion varetages over for de decentrale og centrale sundhedsmyndigheder. Den statsfinansierede del af instituttet omfatter desuden forskning og udvikling inden for instituttets arbejdsområde. Institutet varetager ligeledes en række specialiserede uddannelsesopgaver over for sundhedspersonalet.

Statens Seruminstituts driftsudgifter udgør i 1992 ca. 410 mill. kr., hvoraf ca. 340 mill. kr. svarende til ca. 83 pct. dækkes af salgsindtægter, mens de resterende ca. 70 mill. kr., svarende til ca. 17 pct., dækkes over det statslige driftstilskud. Institutets anlægsud-

gifter finansieres over bevillinger på finansloven. Anlægsbevillingen udgør ca. 27 mill. kr. i 1992. Institutet beskæftiger ca. 1000 ansatte, hvoraf ca. 800 er overenskomstansatte og 187 er tjenestemandsansatte. Omregnet til fuldtidsbeskæftigede svarer beskæftigelsen til ca. 900 årsværk.

Omdannelsen af Statens Seruminstitut til et aktieselskab, der indgår i aftalen mellem Regeringen, Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne, Kristeligt Folkeparti og Socialdemokratiet, om finansloven for 1993, sker som led i den fortsatte modernisering og markedsorientering af den offentlige sektor. Et centralt led i moderniseringsprogrammet er at etablere effektive organisations- og styreformer, der passer til de meget forskelligartede opgavevaretagelser i den offentlige sektor. Liberaliseringen og den øgede internationale konkurrence skærper kravene til, at statens virksomhedsområder drives på et fornuftigt forretningsmæssigt og driftsøkonomisk grundlag. Der er derfor behov for at sikre de statslige institutioner og virksomheder tilstrækkeligt store frihedsgrader til at tilpasse sig ændrede markedsvilkår og til at udvikle grundlaget for en rationel drift.

Seruminstitutet blev ved Akt 155 af 19. april 1989 omdannet til en nettostyret statsinstitution. Formålet var at modernisere og udvikle instituttet til en markedsorienteret produktions- og servicevirksomhed. Overgang til fuld status som statsvirksomhed med en samlet nettobevilling for instituttets drifts- og anlægsvirksomhed er sket med finansloven for 1992.

Institutets omsætning er siden omdannelsen til statsvirksomhed vokset med ca. 65 pct. og forventes at udgøre ca. 340 mill. kr. i 1992. I samme tidsrum er instituttets eksportomsætning blevet ca. tredoblet og forventes at udgøre ca. 35 mill. kr. i 1992. Denne udvikling forventes fra instituttets side at fortsætte i de kommende år.

Væsentlige dele af instituttets forretningsområde er præget af en betydelig skærpelse af den internationale konkurrence. Denne konkurrence skyldes bl.a. en stadigt stigende international koncentration og stiller inden for instituttets område – som i den

øvrige medicinalindustri - krav om en betydelig stigning i investeringer til udvikling, produktion og markedsføring.

Skal instituttet kunne deltage i denne udvikling og udnytte sit forretningsmæssige potentiale, særligt på eksportmarkederne, samtidig med at statens eventuelle produktansvar bortfalder, er der behov for at sikre instituttet de nødvendige frihedsgrader af organisatorisk og økonomisk karakter. En succesfuld udnyttelse af instituttets forretningsmæssige potentiale vil sikre, at instituttets høje internationale forskningsmæssige niveau og beredskab inden for forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme kan bevares.

Med udgangspunkt i ønsket om at fortsætte moderniseringen af Statens Seruminstitut og forbedre mulighederne for at realisere instituttets forretningsmæssige potentiale blev det i efteråret 1991 overvejet at omdanne instituttet til en fristyrelse. Overvejelserne førte dog til, at behovet for øgede frihedsgrader ikke kunne tilgodeses inden for fristylesordningen, og at statsvirksomhedsmodellens i øvrigt vide rammer ville blive en barriere for instituttets udvikling.

Sundhedsministeriet nedsatte på den baggrund i januar 1992 en arbejdsgruppe, som fik til opgave at undersøge de økonomiske og sundhedsfaglige konsekvenser af en hel eller delvis privatisering af Statens Seruminstitut. Arbejdsgruppen skulle herunder belyse modeller for en fremtidig fagligt tilfredsstillende løsning af instituttets offentlige opgaver inden for forskning, kontrol og reference, hvis instituttet privatiseredes.

Arbejdsgruppens rapport, der er afgivet i juni 1992, vurderer, at Statens Seruminstituts forretningsmuligheder ikke kan udnyttes optimalt inden for rammerne af den sædvanlige statsvirksomhedsmodel, bl.a. fordi instituttet har et meget stort investeringsprogram. Det var arbejdsgruppens opfattelse, at en optimal udnyttelse af potentialet vil kunne ske ved en omdannelse af hele instituttet til et aktieselskab. Arbejdsgruppen anbefaler, at instituttets statsfinansierede opgaver på sigt udbydes. Det drejer sig om forskning, rådgivnings-, kontrol- og referencefunktioner.

Arbejdsgruppen fandt, at der ikke var alternative udbydere, der kunne overtage Seruminstitutts opgaver. Arbejdsgruppen har på den baggrund anbefalet, at der indgås en kontrakt på f.eks. 5 år mellem Sundhedsministeriet og det nye aktieselskab om levering af disse ydelser, der alle har karakter af beredskabsydelser for sundhedsvæsenet. I det omfang det er muligt, har arbejdsgruppen anbefalet at dellev-

rancer, f.eks. visse forskningsydelser, søges udbudt i aftaleperioden.

Sundhedsministeriets eksterne konsulenter har anslået, at Statens Seruminstitut har en værdi som virksomhed i drift på 200-250 mill. kr. Opgørelsen er baseret på, at aktieselskabet overtager Seruminstitutts drift, og at staten indskyder instituttets aktiver og passiver i det nystiftede aktieselskab. Det er desuden en forudsætning, at instituttets priser tilpasses, at ydelser til staten løbende tilpasses de statslige betalinger svarende til budgetoverslagstal på finanslov 1992, og endelig at der sker en fuld kommerciel regulering af instituttets forhold til kunderne og omverdenen generelt. Opfyldes disse forudsætninger ikke, vurderer de eksterne konsulenter, at instituttets værdi bliver væsentlig lavere.

Det omdannede Seruminstitut vil fortsat være et væsentligt led i det danske sundhedsvæsen.

Hovedparten af instituttets ydelser er allerede prissatte. De prissatte ydelser omfatter analyser og specialdiagnostik, analyser af prøver fra gravide og nyfødte, salg af vacciner, blodprodukter, medier og reagenser. Omsætningen foregår hovedsageligt på grundlag af rammeaftaler mellem instituttet og de enkelte amtskommuner m.v. Aftalerne fastlægger hvilke analyser og opgaver, der er henlagt til Seruminstituttet. I det omfang amtskommunernes køb af ydelser fra Serum Institutttet A/S omfattes af EF's udbudsdirektiver vil amtskommunerne skulle foretage udbud af disse leverancer. En omdannelse til aktieselskab skønnes derfor ikke at få væsentlig betydning for instituttets prissatte ydelser til landets sygehuse og praktiserende læger.

For de ikke-prissatte ydelser til de decentrale og centrale sundhedsmyndigheder vil regeringen undersøge mulighederne for, at Sundhedsministeriet i en overgangsperiode på 4-5 år kan indgå aftale med Serum Institutttet A/S om disse ydelser. Det er hensigten efter udløbet af denne periode at udbyde ydelserne, hvor Serum Institutttet A/S må konkurrere med de andre leverandører, herunder Sundhedsministeriets egne institutioner. I det omfang det følger af EF-reglerne, kan det imidlertid blive nødvendigt allerede i forbindelse med selskabets stiftelse at udbyde ydelserne.

De ikke-prissatte ydelser omfatter rådgivning, overvågning, kontrol- og referencefunktioner m.v. samt forskningsvirksomhed. Sundhedsministeriets driftsbevilling til disse formål udgør 76,6 mill. kr. på finanslov 1992. På forslag til finanslov for 1993 er der søgt optaget 87,5 mill. kr. i 1993 og 79,6 mill. kr. i 1994. Som følge af omlægninger i instituttets momsordning er der sket en teknisk forhøjelse af beløbene for 1993 og de følgende år med ca. 18 mill. kr. årligt.

Institutts statsfinansierede forskning vil kunne udbydes på samme måde som rådgivnings-, referenc- og kontrolfunktionerne, således at samfundets beredskab til forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme også sikres i fremtiden.

Sundhedsministeriet påtænker i øvrigt at nedsætte et forskningsråd, som kan rådgive ministeriet om udbud og indgåelse af kontrakt samt om den udførte forsknings kvalitet. Institutts omdannelse til et aktieselskab skønnes ikke at indebære nogen risiko for instituttets eksterne forskningsfinansiering.

Ved stiftelsen af aktieselskabet Serum Institut A/S indskyder staten statsvirksomheden Seruminstitutts værdier med de rettigheder og de forpligtelser, som påhviler instituttet, i aktieselskabet. Sundhedsministeriets eksterne konsulenter har anslået instituttets værdi som virksomhed i drift til ca. 200-250 mill. kr., idet det forudsættes, at det nystiftede selskab i det væsentlige viderefører instituttets nuværende opgaveportefølje uændret. Seruminstitutts bogførte værdier udgjorde ultimo 1991 215 mill. kr. Hertil kommer andre aktiver i form af varelagre, apparatur m.v. Statens betaling består dels af aktier, dels af et kontant beløb på 15 mill. kr. Aktiekapitalen fastsættes til 150 mill. kr. Aktieselskabet tilvejebringer i løbet af 1994 det kontante beløb til statskassen ved optagelse af lån.

Dette indebærer, at selskabet ved etableringen får en sådan fordeling af finansieringen på egenkapital og langsigtet fremmedkapital, at selskabet skønnes at få mulighed for at drive sin virksomhed forretningsmæssigt og opnå et fornuftigt afkast af den investerede kapital.

Hensynet til Statens Seruminstitutts nuværende personale udgør et meget centralt spørgsmål i forbindelse med Serum Institut A/S's overtagelse af Seruminstituttet. Der er med lovforslaget lagt op til, at det eksisterende personales rettigheder og vilkår ikke forringes, og at personalet får mulighed for at fortsætte i det nystiftede selskab.

Det er regeringens hensigt at søge indtil 25 pct. af aktiekapitalen afhændet senest i løbet af 1995. Salg af aktier vil kunne ske til en bredere kreds af investorer, herunder samarbejdspartnere, institutionelle investorer m.v. Salg af aktier vil ske efter forudgående godkendelse af Folketingets Finansudvalg.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Seruminstitutts omdannelse til et aktieselskab betyder, at Sundhedsministeriet opnår en årlig besparelse på ca. 35 mill. kr., idet finanslovsbevillingen til Seruminstitutts anlægsvirksomhed bortfalder. I forbindelse med omdannelsen vil hovedkontoen for

Statens Seruminstitut udgå af de årlige bevillingslove. På de årlige bevillingslove vil der i stedet blive søgt optaget en tilsvarende bevilling til finansiering af Sundhedsministeriets fremtidige køb af ydelser hos Serum Institut A/S eller hos andre leverandører.

Priserne for instituttets ydelser til sygehuskommunerne forventes ikke umiddelbart at blive påvirket i forbindelse med instituttets omdannelse til aktieselskab. På længere sigt vil udviklingen i instituttets priser afspejle udvikling i produktivitet- og konkurrenceforhold hos Serum Institut A/S og alternative leverandører, herunder egenproduktion hos sygehuskommunerne. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for kommuner og amtskommuner skønnes på denne baggrund at blive ubetydelige.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, er det regeringens ønske, at der gennem en omdannelse af statsvirksomheden Statens Seruminstitut til et aktieselskab, sker en fortsat modernisering og effektivisering af de opgaver, der i dag varetages af instituttet. Ved en gennemførelse af lovforslaget vil der ske en mere hensigtsmæssig organisatorisk placering af Statens Seruminstitutts drifts- og produktionsprægede opgaver. Oprettelsen af selskabet Serum Institut A/S vil indebære, at selskabet herved får mulighed for at foretage forretningsmæssige dispositioner på samme grundlag som en række af de udenlandske selskaber, som Statens Seruminstitut for øjeblikket konkurrerer med – særligt i forbindelse med produktion og salg af vacciner, blodprodukter og diagnostika. Dette gælder ikke mindst i forbindelse med muligheden for gennem internationale alliancer, privat lånefinansiering og oprettelse af joint-venturebaserede datterselskaber at forbedre selskabets konkurrenceevne og skabe mulighed for en øget vækst – særligt på de udenlandske markeder, hvilket vil være til fordel for landets valutajob.

Styrelsesreglerne for statsvirksomheden Statens Seruminstitut er fastsat i § 24 i lov nr. 187 af 10. juni 1987 om sundhedsvæsenets centralstyrelse som ændret ved lov nr. 391 af 7. juni 1989 og lov nr. 369 af 6. juni 1991. Samtidig med dette lovforslag om Statens Seruminstitutts omdannelse til aktieselskab er der derfor i forslaget § 8 indsat en bestemmelse om ophævelse af centralstyrelseslovens regler om Statens Seruminstitut.

I bestemmelsens stk. 2 foreslås navnet på det nye selskab til »Serum Institutttet A/S«. Når dette navn er valgt, skyldes det, at ordet »Serum Institutttet« er knyttet til den virksomhed, der siden 1902 er udfoldet på instituttet. En fuldstændig ændring af navnet skønnes at indebære en risiko for, at instituttets kunder, samarbejdspartnere og befolkningen kunne få det indtryk, at selskabets aktiviteter kommer til at hvile på et helt anderledes grundlag end det, der er gældende i dag. Da det netop er hensigten at fastholde og udvikle dette grundlag, jf. bemærkninger til § 4 nedenfor, anses det for hensigtsmæssigt at give selskabet det anførte navn.

I bestemmelsens stk. 3 er aktiekapitalens størrelse fastsat til 150 mill.kr. Størrelsen er fastsat på baggrund af den gennemførte privatiseringsundersøgelse, i hvilken Sundhedsministeriets eksterne konsulenter vurderede instituttets værdi som virksomhed i drift til en anslået værdi på 200 – 250 mill.kr., jf. i øvrigt lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Driften og udbygningen af Statens Seruminstitut henhører i dag under Sundhedsministeriets ressort.

Seruminstitutttet er center for forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme og medfødte lidelser. Institutttet varetager på forretningsmæssige vilkår specialdiagnostik vedrørende human bakteriologi, virologi, mykologi og parasitologi samt analyser af prøver fra gravide og nyfødte fra landets sygehuse og praktiserende læger. Institutttet står ligeledes for forsyningssikring af vacciner, diagnostika og andre biologiske produkter, herunder blodprodukter, gennem produktion eller fremskaffelse.

Som anført i bestemmelsens stk. 2 skal det nystiftede selskab overtage samtlige aktiver og passiver i statsvirksomheden.

Ved selskabsdannelsen indskyder staten grunden og de tilhørende bygninger på Artillerivej 5 samt instituttets gård »Hvidesten« med tilhørende arealer i Allerød. Hertil kommer de materielle og immaterielle rettigheder, som Statens Seruminstitut besidder i dag. Eventuelle opfindelser gjort af medarbejdere på Statens Seruminstitut samt alle patenterede teknologier og processer m.v. overgår i sit hele til selskabet.

Værdiansættelsen og overdragelsen af aktiver og passiver sker med henblik på, at selskabets faktiske overtagelse af driften kan effektueres pr. 1. januar 1994. Sundhedsministeriets eksterne konsulenter har anslået værdien af bygninger og andre anlægsaktiver samt værdien af virksomhedens produktions- og laboratorieudstyr m.v., korrigeret for hensættelser til dækning af instituttets feriepengeforpligtelser, til et

beløb af størrelsesordenen ca. 400 mill.kr. Opgørelsen er i høj grad påvirket af usikkerhed omkring vurderingen af instituttets arealer og ejendomme. Anlægsarbejder, der er bevilget og igangsat for statens regning, vil blive færdiggjort.

Stk. 2 indeholder endvidere bestemmelse om, at selskabet skal indtræde i samtlige rettigheder og forpligtelser, som tilkommer, respektive påhviler statsvirksomheden Statens Seruminstitut, jf. dog lovforslagets §§ 8 – 10. Dette betyder, at det nystiftede selskab fuldt ud skal respektere alle vilkår i kontrakter, overenskomster, lejeaftaler m.v., som er indgået af statsvirksomheden Statens Seruminstitut. På den anden side indtræder selskabet i samtlige kontraktlige rettigheder.

Bestemmelsen i stk. 2 indebærer også, at det nystiftede selskab indtræder i rettigheder og forpligtelser i forhold til det personale, der på overtagelsestidspunktet er ansat på Statens Seruminstitut, jf. loven om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. For så vidt angår tjenestemandsansat personale henvises til lovforslagets § 7.

Ved omdannelsen af instituttet til aktieselskab vil staten få et provenu på 50 mill.kr. i 1994, idet instituttets anlægsmidler på ialt 35 mill.kr. for 1994 bortfalder, og selskabet pålægges en initial gældsforpligtelse på 15 mill.kr. Den kontante indbetaling forventes tilvejebragt ved selskabets optagelse af langfristede lån.

Indbetaling til statskassen forudsættes at ske i løbet af finansåret 1994, når det nystartede selskab ved lånoptagelse har tilvejebragt beløbet.

Til § 3

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, er det regeringens hensigt, at der senest i 1995 skal udbydes op til 25 pct. af aktierne i det nydannede selskab.

I forbindelse med udbuddet af aktier vil det være nødvendigt, at det nystiftede selskab lader udarbejde et prospekt, der kan danne det bedst mulige grundlag for at opnå realistiske købstilbud på de udbudte aktier. Prospektet skal omfatte det seneste års regnskab og budgetter for de kommende år. Prospektet skal endvidere være opstillet i den form, der gælder for aktieselskaber. Herudover skal prospektet være baseret på realistiske forudsætninger om skattemæssige afskrivninger, låne- og afdragsvilkår for finansiering over lånemarkedet og selskabsbeskatning m.v., således at potentielle investorer kan vurdere virksomhedens forventede afkast.

Folketinget vil forud for dette udbud af aktier få

indflydelse på vilkårene for aktiesalget, idet dette forelægges Folketingets Finansudvalg til godkendelse.

Det fastslås i bestemmelsen, at der skal kunne tegnes medarbejderaktier. Hensigten hermed er dels at sikre en bredere kreds af købere, dels at skabe større motivation hos selskabets medarbejdere og fremme disses opbakning af selskabet. Adgangen til at tegne medarbejderaktier tilkommer alene fastansatte medarbejdere og ikke de i § 7, stk. 1 og 4, nævnte tjenestemænd. Tegning af medarbejderaktier, der tidligst forventes at skulle ske, når der sker udbud af en del af selskabets aktier på det private kapitalmarked, forudsætter også forudgående tilslutning fra Folketingets Finansudvalg.

Til § 4

Det er tanken at fastholde det nuværende idégrundlag for Statens Seruminstitut i det nye selskab. Det er således ikke tanken med selskabsdannelsen på nuværende tidspunkt at ændre på instituttets centrale placering i det danske sundhedsvæsen, endsi­ge grundlæggende at ændre på den opgavevaretagelse som statsvirksomheden Statens Seruminstitut i dag udfører. Sygdomsbekæmpelse og forebyggelse skal således også være selskabets formål. Som det fremgår nedenfor, udgør instituttets nuværende eksterne forskningsfinansiering ca. 20 pct. af grundforskningen. En omdannelse af instituttet til et aktieselskab, med bevarelse af det nuværende idegrundlag antages ikke at begrænse instituttets muligheder for eksternt forskningsfinansiering fra nationale og internationale fonde o.l.

Vedrørende instituttets nuværende specialdiagnostik og analyser udført for landets sygehuse og praktiserende læger henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Statens Seruminstitut leverer i dag en række serviceydelser til det decentrale sundhedsvæsen uden beregning. Disse ydelser finansieres i dag af staten gennem nettotallet. Det drejer sig om rådgivnings-, reference- og kontrolfunktioner. Institutet har et beredskab af viden, der gør det muligt at rådgive det decentrale sundhedsvæsen omkring behandling og forebyggelse særligt i forbindelse med hospitalsinfektioner og vaccinationer. En vigtig del af disse funktioner er landsfunktioner på en række områder inden for den kliniske mikrobiologi, der betyder, at enhver læge kan indsende prøver, som ikke kan analyseres på de decentrale klinisk mikrobiologiske afdelinger. Herudover har instituttet et diagnostisk beredskab, der sætter instituttet i stand til akut at udføre specielle supplerende undersøgelser. Endelig bistår instituttet de amtskommunale laboratorier med

kontrol af diagnostik og rådgiver Sundhedsstyrelsen om spørgsmål inden for instituttets fagområder. Institutet varetager på Sundhedsstyrelsens vegne den epidemiologiske overvågning, herunder administrationen af Sundhedsstyrelsens meldesystemer for smitsomme sygdomme. Det er regeringens opfattelse, at omdannelsen af instituttet til et aktieselskab ikke i væsentlig grad vil øge risikoen for, at instituttets rådgivning påvirkes af uvedkommende hensyn. Dels svækkes medicinalpersonalets faglige integritet ikke af en omdannelse, dels vil det også forretningsmæssigt og erstatningsretligt være en irrationel adfærd for selskabet. Hertil kommer, at instituttets rådgivning ikke er eksklusiv. Det vil således ikke efter regeringens opfattelse være forbundet med væsentlige betænkeligheder for de centrale sundhedsmyndigheder fortsat at modtage rådgivning fra et omdannet institut. På et enkelt område synes instituttets rådgivning imidlertid idag at være eksklusiv, nemlig i forbindelse med registrering af vacciner. Ved interessekonflikt vil Sundhedsstyrelsen derfor i fremtiden være henvist til at indhente rådgivning fra udlandet.

De nævnte funktioner stiller krav om et højt fagligt niveau. Efter en selskabsdannelse bør det efter regeringens opfattelse være en statsopgave at sikre, at der er et sådant beredskab. I det omfang det følger af EF-reglerne vil regeringen udbyde denne beredskabsopgave helt eller delvist.

Seruminstitutet er efter lovgivningen forpligtet til at have en passende beholdning af vaccine til brug for børnevaccinationsprogrammet. En lovmæssig forankring af forsyningssikringen er efter regeringens opfattelse ikke nødvendig. Det skyldes forbedrede transportmuligheder og leverandørers forretningsmæssige interesse i at være leveringsdygtig. Forsyningssikring kan derfor aftalesikres.

Statens Seruminstitut er den største sektorforskningsinstitution inden for sundhedsområdet. I 1991 anvendtes 62 mill.kr. til offentlig grundforskning og anvendt forskning på instituttet, hvoraf staten finansierede ca. 50 mill.kr. via nettotallet, mens 12 mill.kr. var eksternt finansieret. Herudover udføres betydelige produktrelaterede forsknings- og udviklingsopgaver, som finansieres gennem instituttets salg af varer og serviceydelser. Forskningen på instituttet er forudsætningen for opretholdelsen af det nødvendige, høje faglige beredskab på instituttet og kan således siges idag at være en integreret del af samfundets beredskab over for smitsomme sygdomme. Institutets statsfinansierede forskning vil kunne udbydes på samme måde som rådgivnings-, kontrol-, og referencefunktioner.

På Statens Seruminstitut uddannes bl.a. speciallæger i mikrobiologi, hygiejnesygeplejersker og forskere

re. Speciallægeuddannelse i klinisk mikrobiologi kræver i dag ansættelse i en undervisningsstilling på instituttet. Lovforslaget sikrer mulighed for, at uddannelsen af kliniske mikrobiologer indtil videre fortsat kan foregå på Serum Institutet A/S.

Efter lægelovens § 14, stk. 2 og 3, skal ansættelsesmyndigheden for et statsligt eller kommunalt sygehus eller en behandlingsinstitution, som led i ansættelsesproceduren, foretage en bedømmelse af den enkelte ansøgers faglige kvalifikationer og forelægge denne til Sundhedsstyrelsens endelige vejledende vurdering.

Statens Seruminstitut har i praksis været omfattet af denne »§ 14-ordning«, der sikrer, at samtlige overlæger i landet har et fælles højt kvalifikationsniveau. Det findes naturligt, at Serum Institutet A/S fortsat får mulighed for at benytte denne vejledende funktion fra Sundhedsstyrelsen, idet den lægefaglige ekspertise fortsat bør sikres på et højt niveau, når instituttet skal udføre opgaver for det øvrige sundhedsvæsen i Danmark. Det forudsættes, at Sundhedsstyrelsen kan stille samme krav til oplysning om de pågældende kvalifikationer, som er gældende for § 14-ordningen i øvrigt.

Det forudsættes videre, at Serum Institutet A/S, i det omfang instituttet indgår i forskeruddannelse, indgår aftaler i henhold til de hovedprincipper, der er fastsat i forskeruddannelsesreformen, og administrerer Ph.D. – studerende ifølge Undervisningsministeriets bekendtgørelse om erhvervelse af Ph.D. – graden.

Til § 5

Selskabets vedtægter og ændringer i disse godkendes af sundhedsministeren. Med denne bestemmelse sikres statens indflydelse på de overordnede målsætninger for Serum Institutet A/S.

Til § 6

Såvel i den periode, hvor staten ejer alle aktierne i selskabet, som efter salg af aktier, anses det for hensigtsmæssigt, at selskabet i størst mulig omfang underlægges den lovgivning, som er gældende for private forretningsdrivende selskaber.

Der tænkes her blandt andet på bestemmelser om ledelse og ansvar, om regnskabsføring, om afskrivningsprincipper og om skattemæssige forhold.

I henseende til ledelse af det nye selskab henvises til lov om aktieselskaber. Det er regeringens opfattelse, at den over for aktionærerne ansvarlige bestyrelse bør sammensættes således, at den afspejler de forskelligartede opgaver, som selskabet vil skulle varetage. Bestyrelsen bør således efter regeringens op-

fattelse sammensættes med ejerrepræsentanter, der bl.a. besidder indsigt og erfaring fra erhvervslivet, forskningen eller offentlige myndigheder. Herudover vil naturligvis tilkomme medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen i overensstemmelse med aktieselskabslovens regler herom.

Til § 7

Ved Statens Seruminstitut er ca. 1000 ansatte, heraf er 187 tjenestemænd. Af disse er 30 ansat i lønramme 35 og derover.

Det følger af § 7, at aktieselskabet skal tilbyde de tjenestemænd, der ved selskabets overtagelse af driften af statsvirksomheden Statens Seruminstitut gør tjeneste ved instituttet, overgang til ansættelse i selskabet.

Statstjenestemænd, der overgår til ansættelse i Serum Institutet A/S, kan bevare ret til pension efter tjenestemandspensionsloven og kan vælge at fortsætte pensionsoptjeningen efter denne lov. Selskabet indbetaler i disse tilfælde løbende til staten pensionsbidrag for den pensionsalder, der optjenes under beskæftigelsen i selskabet. Pensionsbidraget fastsættes af finansministeren. Dersom de tjenestemænd, der overgår til ansættelse i selskabet, måtte ønske det, ophører pensionsoptjeningen og den allerede optjente pension bevares som opsat pension. Der åbnes herved mulighed for de pågældende for eventuelt at etablere en anden pensionsordning.

Der vil snarest muligt blive optaget forhandlinger med de relevante organisationer om vilkårene i øvrigt for ansættelse i Serum Institutet A/S.

Overførsel af statstjenestemænd fra statsvirksomheden til aktieselskabet forudsættes at ske på grundlag af et tilbud til den enkelte medarbejder.

Accept af ansættelsestilbuddet vil indebære, at de pågældende bringer deres ansættelse som statstjenestemænd til ophør og indtræder i ansættelsesforhold til Serum Institutet A/S.

De statstjenestemænd, der ikke ønsker at blive ansat i Serum Institutet A/S, men som ønsker at bevare ansættelsesforholdet til staten, kan vælge at fortsætte tjenesten på Serum Institutet A/S som udlånt af staten.

Til disse tjenestemænd udbetaler staten løn mv., herunder ventepenge/rådighedsløn, og afholder udgifter til pension i overensstemmelse med reglerne i tjenestemandspensionsloven.

Selskabet refunderer fra overtagelsen af driften staten disse lønninger mv., herunder ventepenge/rådighedsløn, og indbetaler løbende pensionsbidrag til staten for den pensionsalder, tjenestemændene optjener fra overtagelsen. Det vil således være selska-

bet, der afholder en eventuel udgift til rådighedsløn/ventepenge for tjenestemænd, der frivilligt udlånes til selskabet.

Videre avancement for udlånte tjenestemænd forudsætter overgang til ansættelse i selskabet. Der kan dog ske generelle og gruppevise omklassificeringer såvel som oprykninger i helt eller delvist automatiske lønforløb, uden at statstjenestemandsansættelsen fortabes.

De statstjenestemænd, der ikke ønsker at acceptere et af ovennævnte tilbud, eller som ikke inden en vis frist reagerer på tilbuddene, bevarer deres ansættelse i staten, idet de i overensstemmelse med §§ 12 og 13 i tjenestemandsløven søges anvist en anden passende stilling i staten. Selskabet refunderer staten 1/3 af udgiften til ventepenge/rådighedsløn i tilfælde af, at de pågældende ikke kan anvises anden passende stilling i staten. Finansministeriet afholder den resterende udgift. Der forudsættes indgået en kontrakt med selskabet om ikke at ansætte statstjenestemænd, der i forbindelse med overgangen til selskabsdannelsen er overgået til ventepenge/rådighedsløn eller pension.

Til § § 8 - 10

Ophævelsen af § 24 i centralstyrelsesloven er en konsekvensændring. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Efter lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp skal Statens Seruminstitut efter nærmere af sundhedsministeren fastsatte regler gennemføre blodprøveundersøgelser i forbindelse med de i loven omhandlede forebyggende helbredsundersøgelser. Sundhedsministeren kan bestemme, at blodprøver foretages af andre laboratorier. Samtidig ophæves § 9 stk. 3, om erhvervsmæssig undersøgelse af urinprøver i lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp, da bestemmelsen er blevet overflødig.

I konsekvens af nærværende lovforslag foreslås bestemmelserne ændret således, at sundhedsministeren fastsætter regler om gennemførelsen af blodprøveundersøgelserne. Sundhedsministeren kan herefter bestemme, om undersøgelserne skal udføres på Serum Instituttet A/S eller andet laboratorium.

Ændringen i lov om lægemidler er en konsekvensændring. Det forudsættes, at det nuværende 2. pkt. i § 25, stk. 4, om, at Sundhedsstyrelsen straks skal underrettes om hver forhandling eller udlevering, optages i de regler, der fastsættes.

Efter den nugældende bestemmelse i § 25, stk. 4, kan forhandling og udlevering ske fra Statens Seruminstitut og fra statens veterinære serumlaboratorier. Det er ikke hensigten, at de regler, Sundhedssty-

relsen udsteder, skal udvide adgangen til at udlevere de omhandlede præparater.

Som følge af den foreslåede omdannelse af Statens Seruminstitut til aktieselskab vil det være nødvendigt, at Sundhedsministeriet og Sundhedsstyrelsen overvejer den fremtidige varetagelse af de opgaver, der i dag er henlagt til instituttet. Eksempelvis skal der tages stilling til Seruminstitutrets hidtidige rådgivning vedrørende vaccinationsområdet.

Statens Seruminstitut varetager i dag en række opgaver vedrørende epidemiologisk overvågning, kontrol og rådgivning. Opgavevaretagelsen sker typisk på grundlag af regler fastsat i bekendtgørelse eller efter bemyndigelse fra Sundhedsstyrelsen.

Til brug for varetagelsen af disse opgaver driver Statens Seruminstitut en række edb-registre, for hvilke sundhedsministeren har fastsat forskrifter i henhold til lov om offentlige registre.

Efter de forskrifter, der danner grundlag for driften af Statens Seruminstituts edb-registre, er instituttet registeransvarlig myndighed. Efter gennemførelsen af den foreslåede omdannelse af Seruminstituttet vil det være nødvendigt, at ansvaret for instituttets registre overflyttes til en anden myndighed. Det vil være naturligt, at Sundhedsstyrelsen fremover bliver registeransvarlig myndighed på tilsvarende måde, som det er tilfældet for de fleste af de centrale sundhedsmyndigheders registre. Dette vil kunne gennemføres ved fastsættelse af nye forskrifter for de enkelte registre.

Selv om Sundhedsstyrelsen eller eventuelt en anden myndighed overtager registeransvaret for Seruminstitutrets edb-registre, vil driften af registre kunne varetages af Serum Instituttet A/S eller anden virksomhed efter nærmere fastsatte bestemmelser.

Til § 11

Det foreslås, at tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes af Sundhedsministeren. Baggrunden herfor er bl.a., at det kan være nødvendigt, at der på tidspunktet for overtagelsen er etableret det selskabsretlige grundlag, som efter aktieselskabslovgivningen skal være til stede, for at det nye selskab kan varetage sine forpligtelser under det fulde selskabsansvar. Dette forudsætter blandt andet oprettelse af en stiftelsesoverenskomst, udfærdigelse af selskabets vedtægter, afholdelse af en konstituerende generalforsamling, valg af bestyrelse m.v. for Serum Instituttet A/S.

Endvidere skal der forud for overtagelsen bl.a. være tilvejebragt det fornødne aftalemæssige grundlag for fortsat varetagelse af statsbetalte opgaver, herunder udbud og/eller indgåelse af aftaler efter

EF-reglerne, ligesom der må optages forhandlinger med de faglige organisationer om overgang til ansættelse ved Serum Instituttet A/S.

Forberedelse af selskabets oprettelse vil i videst muligt omfang foregå med henblik på, at selskabets

faktiske overtagelse af driften kan effektueres pr. 1. januar 1994.

Indtil det tidspunkt, hvor overtagelsen kan finde sted, vil det fortsat være statsvirksomheden Statens Seruminstitut, der står som ansvarlig for driften.